Жанғара Дәдебаев

ТҮРІК ДҮНИЕСІНІҢ ДҮЛДҮЛ ТҰЛҒАЛАРЫ

Абай институтының еңбектері
23-кітап

ҚАЗАҚ УНИВЕРСИТЕТІ
БАСПА ҮЙІ

Әл-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Жанғара Дәдебаев

ТҮРІК ДҮНИЕСІНІҢ ДҮЛДҮЛ ТҰЛҒАЛАРЫ

Абай институтының еңбектері
23-кітап

Алматы
«Қазақ университеті»
2023

ӘОЖ 378
КБЖ 74.58
Д 13

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті филология факультетінің Ғылыми кеңесі және Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жанындағы Абай ғылыми-зерттеу институтында дайындалған (№ 2 хаттама 14.03.2023 жыл)

Пікір жазғандар:
филология ғылымдарының докторы, профессор ***Қ. Әбдезұлы***
филология ғылымдарының докторы, профессор ***Қ.Қ. Мәдібай***

Ғылыми редакторы
филология ғылымдарының докторы, профессор ***Д. Ысқақұлы***

Дәдебаев Ж.
Д 13 Түрік дүниесінің дүлдүл тұлғалары / Жанғара Дәдебаев. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 408 б.
ISBN 978-601-04-6311-0

Түрік дүниесінің дүлдүл тұлғаларының өмірі мен қызметі, шығармашылығы – қазіргі заманның әлеуметтік маңызы зор зерттеу нысандарының бірі. Профессор Ж. Дәдебаевтың «Түрік дүниесінің дүлдүл тұлғалары» кітабы – осы саладағы іргелі еңбек. Онда Түрік дүниесінің ілкі замандардан XIX ғасырға дейінгі аса көрнекті қайраткерлерінің өмірі мен қызметін, шығармашылығын қамтитын ғылыми портреттер топтастырылған.

Кітап әлеуметтік, гуманитарлық ғылымдар саласында пәнаралық зерттеулер жүргізуде, оқулықтар мен оқу құралдарын дайындауда пайдалануға лайықты. Сонымен қатар бұл еңбек ғылыми шығармашылық жолындағы мамандарға, жоғары оқу орындарының білім алушы жастары мен оқытушыларына және Түрік дүниесіне қызығушылық танытқан көпшілік оқырман қауымға арналған.

ӘОЖ 378
КБЖ 74.58

ISBN 978-601-04-6311-0

© Дәдебаев Ж., 2023
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ жанындағы Абай ғылыми-зерттеу институты, 2023
© «Қазақ университеті» баспа үйі, 2023

МАЗМҰНЫ

БІРІНШІ БӨЛІМ.
МЕМЛЕКЕТ ҚАЙРАТКЕРЛЕРІ 3
Тонықөк пен Күлтегін 3
Ыстымы қаған.....23
Қайырхан.....38
Мехмед сұлтан.....59
Майқы би 70
Толыбай сыншы 86
Едіге.....106
Мұхаммед Хайдар Дулати.....132
Қадырғали бек 160
Айдынды Орақ.....173

ЕКІНШІ БӨЛІМ
ҒЫЛЫМ МЕН БІЛІМ ҚАЙРАТКЕРЛЕРІ.....195
Әбу Насыр әл-Фараби 195
Ибн Сина.....212
Шейх Ахмет Тарази.....227
Шоқан Уәлиханов 236

ҮШІНШІ БӨЛІМ
ДАНАЛЫҚ ДАРЫҒАН ДАРАЛАР 250
Анахарсис 250
Лұқман Хакім 271
Дана Хикар.....300
Кетбұқа.....316
Жиренше шешен 328
Жүсіп Баласағұн.....350
Махмұт Қашқари.....367
Хакім ата 386
Жамал Қарши (1230 – 1305).....398

Оқу басылымы

Жанғара Дәдебаев

ТҮРІК ДҮНИЕСІНІҢ ДҮЛДҮЛ ТҰЛҒАЛАРЫ

Абай институтының еңбектері
23-кітап

Корректоры *Нұрлайым Батыр*
Компьютерде беттеген *Несібелі Базарбаева*
Мұқабаны безендірген *Бәтима Малаева*

ИБ № 15063
Басуға 04.06.2023 жылы қол қойылды. Пішімі 60х84 $^{1}/_{16}$.
Көлемі 12,0 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс. Тапсырыс № 1885.
Таралымы 50 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

ISBN 978-601-04-6311-0